כיתה ג׳

שפה

עברית · קריאה, כתיבה ולשון

משלחת מחקר: עולם הדינוזאורים

מה מחכה בפנים?

- ✦ שורש ומשפחת מילים
- ✦ עבר, הווה ועתיד
- ✦ מילים נרדפות
- ✦ הפכים
- ✦ הבנת סיפור
- ✦ קטע מידע
- ✦ מירכאות
- ✦ סדר אלפביתי ומילון
- ✦ תפזורת וחידות
- ✦ כתיבת סיפור

15 דפי תרגול · משימות ★★ אתגר · דפי תשובות להורים

שם החוקר/ת: _____ כיתה: _____

📖 דף 2 · כיתה ג׳

השורש של המילה

במילים של משפחה אחת חוזרות שלוש אותיות. הן נקראות **השורש**.

כתב · מ**כתב** · **כת**ו**ב**ת · **כתב**ה ◀ השורש: **כ־ת־ב**

◀ כתבו את השורש של כל משפחה

א חופרים · חפירה · חפרנו

השורש: ☐-☐-☐

ב גדול · גודל · מגדל

השורש: ☐-☐-☐

ג שומר · שמירה · משמרת

השורש: ☐-☐-☐

ד תלמיד · לומדת · לימוד

השורש: ☐-☐-☐

ה ספרייה · ספרן · סיפור

השורש: ☐-☐-☐

ו אוכל · מאכל · אכלנו

השורש: ☐-☐-☐

◀ הקיפו את המילה שאינה מהמשפחה

ז ריקוד · רקדנית · רכבת · רוקד

ח שיר · משורר · שער · שרים

ט ציור · צייר · ציפור · ציירת

י מחברת · חבר · חבית · חברים

1 ★★ אתגר כתבו שלוש מילים ממשפחת השורש **ש־מ־ח**.

_____ _____ _____

משפחות של מילים

מיינו את המילים מן המחסן לפי השורש שלהן. כל מילה נכנסת למשבצת אחת.

בדיקה · זיכרון · שומעים · מזכרת · בודקת · שמענו · זוכרת · מבדק · השמיע · בדקנו · תזכורת · שמיעה

ב־ד־ק	ש־מ־ע	ז־כ־ר

השלימו מילה מן המשפחה שבסוגריים

1. החוקרת _____ את העצם בזכוכית מגדלת. (ב־ד־ק)
2. במוזיאון קנינו _____ – דינוזאור קטן מעץ. (ז־כ־ר)
3. בלילה _____ רעש מוזר מן המערה. (ש־מ־ע)
4. ★★ אתגר כתבו משפט אחד ובו שתי מילים מן המשפחה של **ז־כ־ר**.

_____

דף 4 · כיתה ג׳

עבר הווה ועתיד

מה כבר קרה, מה קורה עכשיו ומה עוד יקרה? הפועל מספר לנו.

אתמול הוא **חפר** (עבר) ◄ עכשיו הוא **חופר** (הווה) ◄ מחר הוא **יחפור** (עתיד)

עבר · אתמול הוא...	הווה · עכשיו הוא...	עתיד · מחר הוא...
כתב	כותב	יכתוב
שמר		
	רוקד	
		יקפוץ
סגר		
	לומד	

מתי זה קרה? הקיפו את הזמן של כל משפט

א אתמול ביקרנו במוזיאון הטבע. — עבר · הווה · עתיד

ב מחר נצא לטיול לחפש מאובנים. — עבר · הווה · עתיד

ג עכשיו אני מנקה את העצם במברשת. — עבר · הווה · עתיד

ד בשבוע הבא יגיע שלד חדש למוזיאון. — עבר · הווה · עתיד

ה הדינוזאורים חיו על כדור הארץ לפני מיליוני שנים. — עבר · הווה · עתיד

ו אחי מצייר טירנוזאורוס ענק. — עבר · הווה · עתיד

1 ★★ אתגר מצאו במשפטים שלמעלה ארבע מילים שמראות זמן (כמו: אתמול) וכתבו אותן.

_____ _____ _____ _____

📖 דף 5 · כיתה ג׳

משנים את הזמן

כתבו כל משפט מחדש, בזמן שבסוגריים.

1 היום נועה חופרת בחול. (אתמול)

_____

2 אתמול הילדים שמרו על הביצה. (מחר)

_____

3 מחר אני אכתוב מכתב לחוקרת. (עכשיו)

_____

4 עכשיו הדינוזאור אוכל עלים. (אתמול)

_____

מן היומן של עידו

השלימו את הפעלים בזמן עבר.

אתמול אבא ואני _____ (לנסוע) לחפירה במדבר. _____ (לחפור) שעה ארוכה, ופתאום _____ (למצוא) עצם גדולה! אבא _____ (לצלם) אותה, ואני _____ (לכתוב) את הכול ביומן.

5 ★★ אתגר מה תעשו מחר בטיול? כתבו שני משפטים בזמן עתיד.

_____

_____

📖 דף 6 · כיתה ג׳

מילים נרדפות

מילים נרדפות הן מילים שונות עם משמעות דומה. למשל: גדול – ענק.

◀ **מתחו קו בין כל מילה למילה הנרדפת לה**

קטן	נבון
שמח	להסתכל
מהר	זעיר
חכם	מבהיל
מפחיד	עליז
להביט	במהירות

◀ **כתבו במקום המילה המודגשת מילה נרדפת מן המחסן**

התחיל | ענק | סייעו | האפלה

1. הטריצרטופס היה בעל חיים **<u>עצום</u>**. _____
2. הילד נכנס בזהירות למערה **<u>החשוכה</u>**. _____
3. פתאום **<u>החל</u>** לרדת גשם. _____
4. החברים **<u>עזרו</u>** לי לנקות את המאובן. _____
5. ★★ אתגר כתבו שתי מילים נרדפות למילה **יפה**. _____ _____

מילים הפוכות

הפכים הם מילים עם משמעות הפוכה. למשל: גדול – קטן.

◀ **כתבו בכל ביצה את ההפך**

חם	כבד	ארוך	פתוח
רטוב	חזק	למעלה	ישן

◀ **מצאו בכל משפט זוג של הפכים וכתבו אותו**

1. בבוקר יצאנו לחפירה, ובערב חזרנו הביתה.
   _____ – _____

2. העצם הזאת עתיקה מאוד, אבל המברשת שלי חדשה.
   _____ – _____

3. לטירנוזאורוס היו רגליים ארוכות, אבל הידיים שלו היו קצרות.
   _____ – _____

4. ★★ אתגר שנו מילה אחת, כדי שהמשמעות תתהפך: **הדינוזאור הקטן רץ לאט.**

_____

📖 דף 8 · כיתה ג׳

הביצה המסתורית

קראו את הסיפור בעיון. בדף הבא תענו על שאלות.

יואב אהב דינוזאורים יותר מכל דבר אחר. בחופש הגדול הוא נסע עם סבתא רותי למוזיאון הטבע. באולם הגדול עמד שלד ענק של דינוזאור בעל צוואר ארוך, ויואב הביט בו בפה פעור.

פתאום הבחין יואב בביצה אפורה וגדולה, בתוך תיבת זכוכית בפינת האולם. על השלט שלידה היה כתוב: "ביצת דינוזאור – בת שבעים מיליון שנה".

"סבתא, אולי יש בתוכה דינוזאור קטן?" שאל יואב בהתרגשות.

סבתא חייכה. "הביצה הזאת הפכה לאבן לפני הרבה מאוד שנים," הסבירה. "היא מאובן, ושום דינוזאור לא ייצא ממנה."

יואב התאכזב קצת. אבל אז ניגשה אליהם מדריכת המוזיאון. "אתה יודע," אמרה, "בזכות ביצים כאלה אנחנו לומדים איך דינוזאורים בנו קנים ודאגו לקטנים שלהם."

כל הדרך הביתה יואב לא הפסיק לשאול שאלות. בערב כתב ביומן שלו: "היום החלטתי: כשאהיה גדול, אהיה חוקר דינוזאורים!"

מילים מן הסיפור: **בפה פעור** – בפה פתוח לרווחה, מרוב פליאה · **הבחין** – שם לב, ראה · **מאובן** – שריד של צמח או של בעל חיים מלפני הרבה שנים, שהפך לאבן

1 לפני שממשיכים: מה הייתם שואלים את המדריכה במוזיאון?

📖 דף 9 · כיתה ג׳

מבינים את הסיפור

ענו על השאלות על הסיפור "הביצה המסתורית". אפשר לחזור לסיפור.

1 לאן נסע יואב, ועם מי?

2 מה ראה יואב בפינת האולם?

3 למה אמרה סבתא ששום דינוזאור לא ייצא מן הביצה?

4 מה לומדים החוקרים מביצים כאלה, לפי המדריכה?

5 מספרו את האירועים לפי הסדר שבו קרו בסיפור (1 עד 4).

- ☐ המדריכה סיפרה על הקנים של הדינוזאורים.
- ☐ יואב הביט בשלד הענק.
- ☐ יואב כתב ביומן.
- ☐ יואב הבחין בביצה בתוך תיבת זכוכית.

6 איך הרגיש יואב כששמע שהביצה היא מאובן? הקיפו.

שמח מאוד | קצת מאוכזב | כועס | משועמם

7 ★★ אתגר מה החליט יואב בסוף היום? למה, לדעתכם, הביקור במוזיאון גרם לו להחליט כך?

📖 דף 10 · כיתה ג׳

קוראים קטע מידע

קראו את הקטע. שימו לב לכותרות: הן עוזרות למצוא מידע.

הטריצרטופס - פנים עם שלוש קרניים

הטריצרטופס היה דינוזאור גדול שחי לפני יותר משישים מיליון שנה, באזור שנקרא היום צפון אמריקה. שמו בא מן השפה היוונית, ופירושו "פנים עם שלוש קרניים".

איך הוא נראה?

אורכו של הטריצרטופס הגיע לכשמונה מטרים, והוא שקל כמו פיל, ואולי אפילו כמו שני פילים. על ראשו היו שתי קרניים ארוכות מעל העיניים וקרן קצרה מעל האף. מאחורי הראש היה לו מגן רחב עשוי עצם, שנראה כמו צווארון.

מה הוא אכל?

הטריצרטופס היה צמחוני. בעזרת מקור חזק, כמו של תוכי, הוא תלש צמחים נמוכים, ואחר כך קצץ אותם בשיניו הרבות.

איך הוא הגן על עצמו?

לטריצרטופס היו אויבים מסוכנים, כמו הטירנוזאורוס. החוקרים חושבים שכאשר טורף התקרב, הטריצרטופס הוריד את ראשו והפנה אליו את הקרניים החדות.

1 מה פירוש השם "טריצרטופס"? _____

2 תחת איזו כותרת יש מידע על המזון של הטריצרטופס? _____

3 סמנו ✓ בעמודה המתאימה.

המשפט	נכון	לא נכון
לטריצרטופס היו שלוש קרניים.		
הטריצרטופס אכל בשר.		
מאחורי הראש היה לו מגן עשוי עצם.		
הטריצרטופס חי בארץ ישראל.		

4 ★★ אתגר כתבו הבדל אחד בין הקטע הזה לבין הסיפור על יואב.

_____

מירכאות במשפט

כשמישהו מדבר, כותבים את המילים שלו בתוך מירכאות ("...").

המדריכה אמרה: "בואו נראה את השלד." · "איזה יופי!" קראה מאיה.

◀ הוסיפו מירכאות במקום הנכון

א נועה שאלה: איפה מצאו את העצם הזאת?

ב אבא קרא: היזהרו, הסלע חלקלק!

ג כל הכבוד, אמרה המורה לדני.

ד רוני לחש לחבר שלו: אני חושב ששמעתי רעש במערה.

◀ מי אמר מה? כתבו משפט עם מירכאות, כמו בדוגמה

דוגמה: מאיה: *איזה יופי!* ◀ מאיה קראה: "איזה יופי!"

החוקרת מצאתי שן של דינוזאור!

הילד אפשר לגעת בה?

1 ★★ אתגר כתבו שיחה קצרה בין שני דינוזאורים: כל אחד אומר משפט אחד. אל תשכחו מירכאות!

📖 דף 12 · כיתה ג׳

סדר אלפביתי

במילון ובאנציקלופדיה המילים מסודרות לפי סדר האותיות: מן א׳ ועד ת׳.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת

1 סדרו את המילים לפי האות הראשונה.

קרן | ביצה | שלד | טורף | זנב | מאובן

1. _____ 2. _____ 3. _____

4. _____ 5. _____ 6. _____

כשהאות הראשונה זהה, מסתכלים על האות השנייה: **מ<u>א</u>ובן** בא לפני **מ<u>ד</u>ריכה**, כי א׳ באה לפני ד׳.

2 סדרו לפי האות השנייה.

מערה | מוזיאון | מאובן | מדריכה

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

3 גם כאן, סדרו לפי האות השנייה.

שריון | שלד | שביל | שן

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

4 ★★ אתגר איזו מילה תבוא ראשונה במילון: **טריצרטופס** או **טירנוזאורוס**? הסבירו.

_____

📖 דף 13 · כיתה ג׳

מחפשים במילון

בראש כל עמוד במילון כתובות המילה הראשונה והמילה האחרונה שבו.

אבן	בית
עמוד 12	

ביצה	זנב
עמוד 13	

חול	כוכב
עמוד 14	

1 באיזה עמוד תמצאו כל מילה? כתבו את מספר העמוד.

גבעה ☐	יער ☐	אדמה ☐
חפירה ☐	בור ☐	דינוזאור ☐

המילון הקטן של הדינוזאורים

טורף – בעל חיים שצד בעלי חיים אחרים ואוכל אותם.

מאובן – שריד של צמח או של בעל חיים מלפני הרבה שנים, שהפך לאבן.

צמחוני, צמחונית – אוכל רק צמחים.

קן – מקום שבעלי חיים בונים כדי להטיל בו ביצים ולגדל בו את הקטנים שלהם.

2 השלימו מילה מן המילון הקטן.

האריה צד זברות. הוא _____ .

הפרה אוכלת רק עשב ועלים. היא _____ .

בסלע מצאנו _____ של עלה עתיק.

הציפור בנתה _____ על העץ.

3 ★★ אתגר למילה **ביצה** יש שתי משמעויות! כתבו את שתיהן.

_____

_____

תפזורת וחידות

מצאו את שמונה המילים בתפזורת. המילים כתובות מימין לשמאל או מלמעלה למטה.

ל	ר	ו	א	ז	ו	נ	י	ד
ט	ס	כ	ג	ח	פ	ת	ס	ג
ו	ן	ב	ו	א	מ	ג	ת	ב
ר	ג	ז	ח	ת	ס	ק	פ	י
ף	פ	נ	ס	כ	ג	ר	ח	צ
ס	ח	ב	ג	פ	ת	ן	כ	ה
ג	כ	פ	ת	ה	ר	ע	מ	ס
ח	ת	צ	כ	ת	ס	ח	ג	פ
פ	ג	ד	ל	ש	פ	כ	ח	ת

- ☐ דינוזאור
- ☐ מאובן
- ☐ מערה
- ☐ שלד
- ☐ ביצה
- ☐ טורף
- ☐ זנב
- ☐ קרן

חידות: התשובה לכל חידה היא מילה מן התפזורת

א אני עגולה ושבירה, ובתוכי אולי מחכה תינוק.

מי אני? _____

ב אני בסוף הגוף של הדינוזאור, והוא מניע אותי מצד לצד.

מי אני? _____

ג כל העצמות של הגוף יחד – זה אני.

מי אני? _____

ד אני אוכל בשר, ובעלי החיים בורחים ממני.

מי אני? _____

1 ★★ אתגר חברו חידה משלכם על מילה אחרת מן התפזורת.

_____

_____

מתכננים סיפור

הסתכלו על התמונות. את הסוף אתם ממציאים! תכננו את הסיפור לפני שכותבים.

1

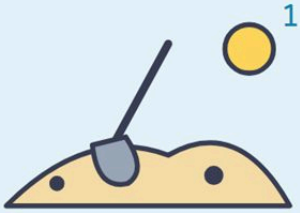

2

3

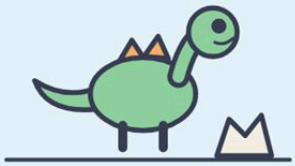

4

1 פתיחה

מי הגיבור או הגיבורה? איפה ומתי זה קרה?

2 בעיה

מה קרה פתאום? איזו בעיה הייתה?

3 פתרון

איך פתרו את הבעיה? מי עזר?

4 סיום

איך הסתיים הסיפור? מה הרגישו הגיבורים?

מילים שיעזרו לכם: פעם אחת · יום אחד · פתאום · אחר כך · בזמן ש... · לבסוף · מאז

📖 דף 16 · כיתה ג׳

כותבים סיפור

כתבו את הסיפור לפי התכנון מן הדף הקודם. אל תשכחו לתת לו שם!

שם הסיפור: _____

בדקו את עצמכם:

☐ יש לסיפור פתיחה, בעיה, פתרון וסיום.

☐ כתבתי דברים של דמות בתוך מירכאות.

☐ בסוף כל משפט שמתי סימן פיסוק.

☐ השתמשתי במילים מעניינות.

תשובות חלק ראשון

להורים ולמורים: התשובות לכל הדפים.

דף 2 · השורש

א ח־פ־ר, ב ג־ד־ל, ג ש־מ־ר, ד ל־מ־ד, ה ס־פ־ר, ו א־כ־ל.

ז רכבת, ח שער, ט ציפור, י חבית.

אתגר – תשובות אפשריות: שמחה, שמח, משמח, שמחנו, שמחים.

דף 3 · משפחות

ב־ד־ק: בדיקה, בודקת, מבדק, בדקנו. ש־מ־ע: שומעים, שמענו, השמיע, שמיעה. ז־כ־ר: זיכרון, מזכרת, זוכרת, תזכורת.

1 בודקת. 2 מזכרת. 3 שמענו (או: שמעתי, שמעו).

אתגר – תשובה אפשרית: "אני זוכרת שקניתי מזכרת במוזיאון."

דף 4 · זמנים

שמר – שומר – ישמור. רקד – רוקד – ירקוד. קפץ – קופץ – יקפוץ. סגר – סוגר – יסגור. למד – לומד – ילמד.

א עבר, ב עתיד, ג הווה, ד עתיד, ה עבר, ו הווה.

אתגר: אתמול, מחר, עכשיו, בשבוע הבא, לפני מיליוני שנים (כל ארבע מהן).

דף 5 · משנים את הזמן

1 אתמול נועה חפרה בחול. 2 מחר הילדים ישמרו על הביצה. 3 עכשיו אני כותב (כותבת) מכתב לחוקרת. 4 אתמול הדינוזאור אכל עלים.

היומן: נסענו, חפרנו, מצאנו (או: מצאתי), צילם, כתבתי.

אתגר – תשובה אפשרית: "מחר נלך לשמורה. נחפש מאובנים."

דף 6 · נרדפות

קטן – זעיר, שמח – עליז, מהר – במהירות, חכם – נבון, מפחיד – מבהיל, להביט – להסתכל.

1 ענק. 2 האפלה. 3 התחיל. 4 סייעו.

אתגר – תשובות אפשריות: נאה, יפהפה, מקסים, נהדר.

דף 7 · הפכים

חם – קר, כבד – קל, ארוך – קצר, פתוח – סגור, רטוב – יבש, חזק – חלש, למעלה – למטה, ישן – חדש (או: ער).

1 בוקר – ערב (או: יצאנו – חזרנו). 2 עתיקה – חדשה. 3 ארוכות – קצרות.

אתגר – תשובות אפשריות: "הדינוזאור הקטן רץ מהר." / "הדינוזאור הגדול רץ לאט."

תשובות חלק שני

להורים ולמורים: התשובות לכל הדפים.

דף 8 · הסיפור

תשובות אישיות, למשל: "מה אכלו הדינוזאורים?"

דף 9 · מבינים את הסיפור

1 למוזיאון הטבע, עם סבתא רותי. 2 ביצת דינוזאור אפורה וגדולה, בתוך תיבת זכוכית. 3 כי הביצה הפכה לאבן לפני הרבה שנים – היא מאובן. 4 איך דינוזאורים בנו קנים ודאגו לקטנים שלהם. 5 הסדר מלמעלה למטה: 3, 1, 4, 2. 6 קצת מאוכזב.
אתגר: הוא החליט להיות חוקר דינוזאורים. תשובה אפשרית: כי הביקור עורר בו סקרנות, והוא הבין שאפשר ללמוד הרבה מן המאובנים.

דף 10 · קטע מידע

1 פנים עם שלוש קרניים. 2 "מה הוא אכל?". 3 נכון, לא נכון, נכון, לא נכון (הוא חי בצפון אמריקה).
אתגר – תשובה אפשרית: הקטע מוסר מידע אמיתי ויש בו כותרות, והסיפור מספר על דמויות ועל מה שקרה להן.

דף 11 · מירכאות

א נועה שאלה: "איפה מצאו את העצם הזאת?" ב אבא קרא: "היזהרו, הסלע חלקלק!" ג "כל הכבוד," אמרה המורה לדני. ד רוני לחש לחבר שלו: "אני חושב ששמעתי רעש במערה."

החוקרת אמרה (קראה): "מצאתי שן של דינוזאור!" הילד שאל: "אפשר לגעת בה?"

דף 12 · סדר אלפביתי

1 ביצה, 2 זנב, 3 טורף, 4 מאובן, 5 קרן, 6 שלד.
מאובן, מדריכה, מוזיאון, מערה.
שביל, שלד, שן, שריון.
אתגר: טירנוזאורוס – האות השנייה ׳ו׳ באה לפני ר׳.

דף 13 · מילון

גבעה 13, יער 14, אדמה 12, חפירה 14, בור 12, דינוזאור 13.
טורף, צמחונית, מאובן, קן.
אתגר: ביצה – מה שהציפור או הדינוזאור מטילים, ושיוצא ממנה גוזל; ביצה – שטח של בוץ ומים רדודים.

דף 14 · תפזורת

מימין לשמאל: דינוזאור (שורה 1), מאובן (שורה 3), מערה (שורה 7), שלד (שורה 9). מלמעלה למטה: ביצה (טור ימני), טורף (טור שמאלי), קרן (טור שלישי מימין), זנב (טור שביעי מימין).
חידות: א ביצה, ב זנב, ג שלד, ד טורף.

דפים 15-16 · כתיבה

תשובות אישיות. כדאי לבדוק שיש פתיחה, בעיה, פתרון וסיום, ושדברי הדמויות כתובים במירכאות.

רוצים את כל השנה?

בקרוב: חוברת שפה שנתית מלאה לכיתה ג׳

כל החומר של השנה, עם מסלול שבועי

✓ כל נושאי הלשון של כיתה ג׳

✓ מסלול שבועי מסודר

✓ סיפורים וקטעי מידע חדשים

✓ תשובות להורים

כל העדכונים באתר mashkiot.co.il